

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

М.І. Пугач

ПРИРОДОЗНАВСТВО
ПРАКТИКУМ
5 КЛАС

*Схвалено комісією з біології та екології
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 911
ББК 74.262.6
П88

Рецензенти:

вчитель біології НВО № 28 м. Хмельницького
Ф.М. Лемешко

вчитель біології ЗОШ № 25 м. Хмельницького
Т.В. Пастух

*Схвалено комісією з біології та екології Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України
(лист ПТЗО № 14.1/12-Г-1333 від 24.07.2014 р.)*

Пугач М.І.
П88 Природознавство : практикум : 5 кл. — 2-е вид., переробл.
і доповн. / М.І. Пугач. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан,
2017. — 48 с.

ISBN 978-966-10-5146-0

У посібнику подано підбірку практичних робіт, спрямованих на ефективне закріплення учнями теоретичних знань і формування практичних умінь та навичок. Усі роботи складено відповідно до оновленої програми Міністерства освіти і науки України.

Для вчителів природознавства та учнів 5 класу.

УДК 911
ББК 74.262.6

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-5146-0

© Навчальна книга — Богдан, 2017

ЮНІ ДРУЗІ!

Практичні роботи є обов'язковою складовою вивчення природознавства в школі. У процесі їх виконання формуються необхідні уміння і навички та реалізується зв'язок теорії з практикою. Посібник для учнів 5 класу призначено для виконання практичних робіт з курсу “Природознавство” відповідно до оновленої програми.

Цим навчальним посібником ви зможете користуватись на уроках: під час виконання практичних робіт будете навчатися правильно заповнювати таблиці, робити висновки та узагальнення. Усі практичні роботи — обов'язкові для виконання кожним з вас. Наявність у посібнику контурних карт полегшить вашу роботу із засвоєння географічної номенклатури карт.

Під час виконання практичних робіт дотримуйтеся правил:

1. Ознайомтеся з темою, метою та обладнанням, необхідним для виконання роботи; “Основним обсягом знань та умінь” і завданнями.

2. Якщо ви не можете пригадати визначення окремих понять, скористайтеся довідником.

3. Завдання виконуйте охайно. Відповіді мають бути логічними та обґрунтованими.

4. Роботи на контурних картах виконуйте відповідно до встановлених вимог:

а) усі підписи на контурних картах робіть чітко, друкарським шрифтом;

б) об'єкти суходолу підписуйте чорним кольором, а водні — синім;

в) працюючи з контурними картами, позначайте:

- низовини — зеленим кольором;

- височини — жовтим;

- гори — коричневим;

г) для роботи з контурними картами використовуйте олівці, кулькові ручки і туш різних кольорів;

г) більшість географічних об'єктів підписуйте вздовж екватора або вздовж паралелей;

д) назви річок — уздовж течії в напрямку від витoku до гирла, а назви гір — уздовж простягання гірських хребтів;

е) якщо назви не вміщаються у потрібному місці, пишiть їх в умовних позначеннях, а на карті ставте відповідні цифри.

5. Висновки після закінчення практичної роботи формулюйте чітко.

6. Пам'ятайте: найвищої оцінки заслуговує робота, яка містить правильні відповіді на завдання і належно оформлена.

Практичні роботи складаються з 3-х основних блоків:

1. “Навчальні досягнення учнів”.

2. “Це потрібно знати!”

3. “Завдання”.

Часто після завдань розміщується додатковий блок “Цікаво знати, що...”.

У блоці “Навчальні досягнення учнів” подано вимоги до обсягу знань та умінь, необхідних вам для виконання практичних робіт.

У блоці “Це потрібно знати!” запропоновано теоретичний матеріал, який допоможе під час виконання практичних робіт.

У третьому блоці — всі завдання, обов'язкові для виконання.

Інформація з блоку “Цікаво знати, що...” сприятиме розширенню вашого кругозору.

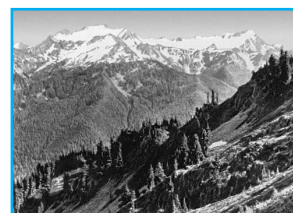
Щасливої вам мандрівки Країною знань!

ТЕМА. Жива і нежива природа навколо нас

Мета: розширити уявлення про різноманітність природи; з'ясувати відмінності між неживим і живим; розвивати вміння спостерігати за змінами в живій і неживій природі; виховувати бережливе ставлення до навколишньої природи.

Обладнання: підручник, Інтернет-ресурси.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів:

знаходять необхідну інформацію в довідкових виданнях із природничих наук; **висловлюють свою** точку зору на проблему «Для чого необхідно вивчати природу?»; **вміють** визначати і класифікувати об'єкти навколишнього світу за запропонованими ознаками; вносити дані в таблиці, будувати діаграми; узагальнювати, робити аргументовані висновки.

ХІД РОБОТИ

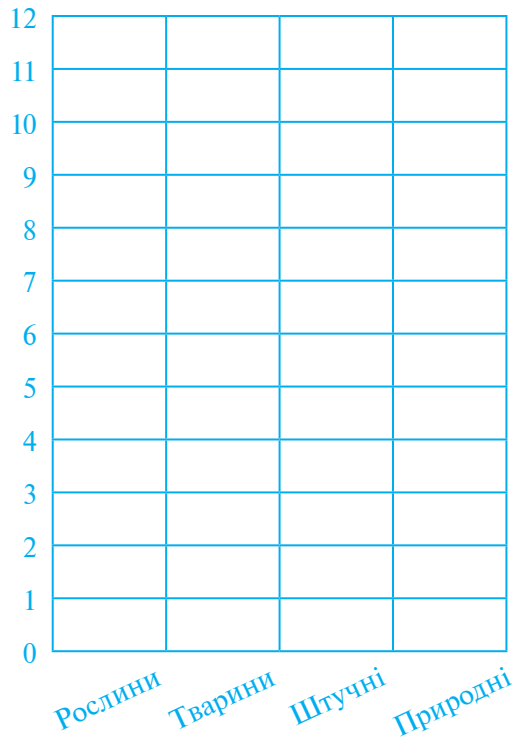
Завдання 1. На шкільному подвір'ї проведіть спостереження та виявіть об'єкти живої та неживої природи.

Завдання 2. На основі спостережень заповніть таблицю.

Об'єкти живої природи		Об'єкти неживої природи	
<i>рослини</i>	<i>тварини</i>	<i>штучні</i>	<i>природні</i>

Завдання 3. Підрахуйте представників живої та неживої природи та побудуйте діаграму.

Висновок.

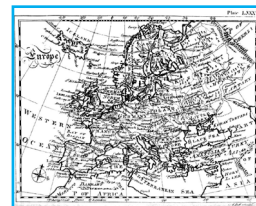

Цікаво знати, що...

- Жуки-бомбардири захищаються від недоброзичливців, вистрілюючи нагрітою до температури кипіння сумішшю токсичних речовин.
- Жирафи здаються неповороткими лише на перший погляд. Насправді ж вони непогано бігають і стрибають. Тікаючи від небезпеки, ця тварина здатна розвивати швидкість до 55 км/год, а також долати півтораметрові бар'єри.
- Чорний стриж — рекорсмен польотів. Він здатний ширяти в повітрі без посадки 2-4 роки. Молоді пташки пролітають близько 500 тисячі кілометрів, перш ніж вперше приземляються.
- Пташенята фламінго з'являються на світ білими. Але поступово їхнє пір'я набуває рожевого відтінку. А все тому, що харчується цей птах маленькими червоними рачками, в яких міститься фарбувальний пігмент каротиноїд.

ТЕМА. Ознайомлення з довідковими виданнями з природничих наук різних типів: енциклопедіями, словниками, довідниками величин, атласами географічних карт, атласами-визначниками рослин і тварин, науково-популярною літературою природознавчого змісту, хрестоматіями з природознавства, Інтернет-ресурсами тощо

Мета: вчитися знаходити необхідну інформацію в довідкових виданнях з природничих наук, ознайомитися з довідковими виданнями з природничих наук різних типів; підвищувати інтелектуальний рівень; прищепити любов до навчання, до пошуку інформації.

Обладнання: довідкові видання (енциклопедії, словники, довідники, атласи), Інтернет-ресурси.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів:

знаходять необхідну інформацію в довідкових виданнях із природничих наук; **використовують** додаткові джерела інформації для виконання навчального завдання; **вміють** вносити дані в таблиці, будувати діаграми; узагальнювати, робити аргументовані висновки.

ХІД РОБОТИ

✓ Це потрібно знати!

- ☀ До додаткової літератури природничого змісту належать:
 - енциклопедії;
 - атласи;
 - словники;
 - атласи-визначники рослин і тварин;
 - хрестоматії;
 - науково-популярна література природничого змісту.

Завдання 1. Дайте визначення понять.

Географія — _____

Біологія — _____

Завдання 2. Перегляньте довідкові видання та заповніть таблицю.

№	Назва довідкового видання	Яку інформацію містить довідкове видання
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		

Висновок.

Цікаво знати, що...

- Слово «енциклопедія» з'явилося у Стародавній Греції і означало «інструкції на всі випадки життя». Уперше це слово ввів в англійську мову сер Томас Еліот 1538 року й розшифрував його, як «книга, що пояснює всі відомі науки й предмети».
- Найбільшою була третя китайська *енциклопедія*. Один з китайських імператорів, який помер в 1721 році, наказав укласти цю книгу. Вона складалася із 5020 томів!

